

21519			
095/2019			
Saksbehandler: Kristian A. Moen			
Sakens hjemmelsgrunnlag: Plan- og bygningsloven			
Jnr. ref: 2019/508	Arkiv:	Klageadgang:	Off. dok: ja

Kommuneplanens samfunnsdel – sluttbehandling

Bakgrunn

Planforslag for kommuneplanens samfunnsdel ble sendt på høring i f-sak 065/2019 under formannskapsmøtet 19. september. Planforslag ble lagt ut til offentlig ettersyn i tråd med plan- og bygningsloven og høringsfristen ble satt til 1. november. Høring er siste formelle trinn før et planforslag kan vedtas av kommunestyret. Det har kommet høringsuttalelser fra Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland. Begge høringsuttalelse er vedlagt og er på ca. 3 sider hver.

Høringsuttalelse fra NFK

Under er et utdrag fra uttalelsen til Nordland fylkeskommune.

Nordland fylkeskommune mener foreliggende planforslag er et godt utgangspunkt for en endelig plan. Noen justering i henhold til kommentarene over er ønskelig at Rødøy kommune foretar. Dette vil styrke plandokumentet ved at det blir et bedre verktøy for oppnåelse av mål og resultat i den nære framtid, men også på lang sikt. Med dette ønskes Rødøy kommune lykke til videre med planarbeidet.

Det er en stort sett positiv uttalelse, med noen forslag til forbedring av planen. Kort oppsummert er forslagene til forbedring/videre arbeid:

- Kunnskapsgrunnlaget må holdes oppdatert framover.
- Det anbefales å flytte kapittel om klimatilpasning, folkehelse og bærekraft til fremst i dokumentet.
- Forutsetninger for planen bør også flyttes framover. De ønsker også at flere overordnede føringer nevnes, inkludert ny kommunelov som påvirker kommuneplanens handlingsdel.
- *Strategiene*, punktene under «dette gjør vi for å få det til» er finmasket og tilnærmet tiltak på enkelte områder.
- Det bør utarbeides indikatorer til hvert satsingsområde.
- Det må presiseres at arealkapittelet er førende for arealdelen av kommuneplanen. Fortetting bør være tema.

- Akvakultur- og sjømatnæringen bør involveres i kommuneplanarbeid.
- De etterlyser arealregnskap.
- Føringer for bolig- areal- og transportplanlegging må legges til grunn for kommunal planlegging.
- Kommunen har en rolle og et ansvar når det skal lages et best mulig kollektivtilbud.

Høringsuttalelse fra Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen kom med en uttalelse til planarbeidet under innspillsrunden sommeren 2019. Uttalelsen som har kommet nå kommer som et tillegg til den tidligere.

De peker på det som viktig for å øke tilflyttingen at det er tilgang og nærhet til skole og andre kommunale tjenester. En arealstrategi som legger føringer for lokalisering av nye boliger vil bygge opp under satsingsområdet befolkningsutvikling og klima/folkehelse og bærekraft.

Mye av høringsuttalelsen er viet til boligsosiale hensyn. I boligpolitisk plan for 2015-2018 står det at «Utover dette kjenner man ikke til at noen i denne målgruppen mangler bolig i dag.» Fylkesmannen mener kommunen ikke har oversikt over boligbehov hos innbyggere som sliter med rus/psykiske lidelser. De boligsosiale spørsmålene har utydelig fokus og arbeid med vanskeligstilte i boligmarkedet (rus/psykiatri, økonomisk vanskeligstilte, sårbare barnefamilier, mennesker i sårbare overgangsfaser osv.) har ikke stor oppmerksomhet. De stiller spørsmål ved en arealstrategi der det forutsettes at vanskeligstilte skal tilbys bolig i det ordinære boligmarkedet.

Det etterlyses beskrivelse av medvirkningsarbeid. Spesielt når det gjelder barn og unges medvirkning.

De savner mer omtale av landbruket, hvilke utfordringer kommunen må være oppmerksom på, og mer fokus på næringsutviklingspotensialet for landbruket.

Vurdering av høringsuttalelsene

Generelt er høringsuttalelsene positive. De forslagene som kommer fram er stort sett mindre endringer eller ting som bør tas med videre i arbeidet med arealplan.

Både fylkeskommunen og fylkeskommunen ønsker at kapittel om planpremisses/forutsetninger flyttes lengre fram i dokumentet, inkludert kapittelet om klimatilpasning, folkehelse, og bærekraft. De ønsker at forutsetningene og de gjennomgående temaene bør komme fremst i planen fordi de legger rammene for planen. Grunnen til at rekkefølgen i planforslaget er som den er kommer av at dokumentet skal være så lettlest som mulig for innbyggere og andre som er interessert i Rødøys politikk. Kommuneplanens samfunnsdel skal vise hvilke strategiske valg man tar, og planforslaget framhever derfor det man styrer lokalt.

Enkelte av strategiene er tilnærmet tiltak. Kommuneplanens samfunnsdel skal være et langsiktig og strategisk dokument og skal derfor i utgangspunktet ikke inneholde tiltak. Strategiene skal «ligge på et grovkornet nivå med hensyn til holdbarhet og langsiktighet» som fylkeskommunen sier det. Uten at vi vet spesifikt hvilke punkter de sikter til, så bør det være tilstrekkelig handlingsrom i strategiene som de foreligger. Enkelte leder klart til en spesiell type tiltak, men det ligger fortsatt stor fleksibilitet i utforming og omfang av eventuelle tiltak. Det påpekes at tiltak hører til i en handlingsdel knyttet til økonomi. Administrasjonen anbefaler at både mål og strategier vurderes. Er strategiene grovkornet nok, eller bør noen av dem flyttes til økonomiplanen?

Fylkeskommunen mener arealkapittelet i samfunnsdelen må ha en klar presisering om at samfunnsdelen er førende for arealdelen. Fortetting bør også være et tema. Samfunnsdelen er den overordnede planen i kommunen og det følger dermed at arealstrategiene i samfunnsdelen er førende for arbeidet med ny arealdel. Samfunnsdelen skal også gi grunnlaget for prioriteringer i arealdelen, f.eks. knyttet til arealbehov for ulike funksjoner, valg av infrastruktur, boligpolitikk og næringspolitikk, kommunal service mv. Dette var intensjonen og har vært diskutert i styringsgruppa for planen. Det kan være fornuftig å ta med en setning om det for at det skal være klart og tydelig for alle som leser planen.

Når det gjelder fortetting inneholder arealstrategiene noen føringer som tilsier at det er den generelle tanken, selv om man fokuserer på fleksibilitet. Det er bygget 25 eneboliger i Rødøy siden 2011, og de fleste av disse har blitt bygget i nærheten av boligfelt og kommunale tjenester. Dette gjelder i enda større grad de kommunale tomannsboligene som har blitt bygget. Det er sterke nasjonale og regionale føringer for fortetting. Samordnet bolig- areal- og transportplanlegging må legges til grunn for kommunens planlegging. Arealbruk henger naturligvis tett sammen med f.eks. transport. Lokalisering av nye boligfelt og andre byggeprosjekt i forhold til rutetraseer, havner og transportkorridorer er viktig og kan påvirke kollektivtilbudet kommunen har mulighet til å få. Fortettingspolitikken i Rødøy må sees i sammenheng med eksisterende bosettingsmønster og utbyggingstakten. Bosettingsmønsteret i dag er upraktisk dyrt å skulle betjene med kollektivtransport, og derfor er man fra før avhengige av at de fleste sørger for egen transport. Allikevel er trafikkvolumet og årlig kjørte kilometer per bil lavt. Det er antydning til fortetting i kommunen fra før, både i de enkelte kretsene, men også i kommunen som helhet. Det lave byggevolumet gjør at det er vanskelig å påpeke en tydelig trend. Over tid må man forvente at det blir en «lokal sentralisering» også her, men det kan være at sterke tiltak for fortetting fører til at folk heller flytter helt andre steder enn innad i kommunen til de stedene man vedtar som områder for fortetting.

Fylkesmannen vier mye av høringsuttalelsen til boligsosiale hensyn. De stiller spørsmål «ved en arealstrategi der det forutsettes at vanskeligstilte skal tilbyd bolig i det ordinære boligmarkedet». I planforslaget står det som en strategi at kommunen ikke skal bygge nye utleieboliger. Målet er å gjøre det mer attraktivt å bygge privat. Siden 2011 er det bygget 18 kommunale boliger mot 25 private. Totalt eier kommunen 78 utleieboliger. Alle de nye boligene er universelt utformet, og totalt har kommunen boliger som skal passe alle brukergrupper. Forøvrig kan det virke som om deler av tilbakemeldinga er basert på feillesing. I boligpolitisk plan står det at «Utover dette kjenner man ikke til at noen i denne målgruppen mangler bolig i dag». Dette har blitt lest som at vi ikke har oversikt. I Rødøy har vi smådriftsfordeler som gjør at vi har bedre oversikt enn hva de fleste kommuner kan ha. Det er ingen bostedsløse i Rødøy, og det er uvanlig mange i de vanskeligstilte gruppene som eier egen bolig. Noen av gjennomgangsboligene i kommunen prioriteres til kommunalt ansatte, men det går ikke på bekostning av vanskeligstilte grupper. Det er ledige kommunale utleieboliger på flere steder og i flere prisklasser i kommunen. De dyreste vil fortsatt være billigere enn typisk leiepris andre steder. For spørsmålene som tas opp har kommunen så få saker at de behandles enkeltvis.

Fylkeskommunen etterlyser mer involvering av akvakultur/sjømatnæringa. Sjømatnæringa er en veldig viktig næring for kommunen, de har mange arbeidsplasser og stor verdiskaping. Til denne prosessen ble de invitert med på lik linje med alle andre næringsdrivende. Det vil si at de ble spesielt oppfordret til å delta på åpne møter om planen, og at de fikk tilsendt et spørreskjema som vi ba alle næringsdrivende fylle ut. Det er viktig med et godt samarbeid mellom kommunen og næringsdrivende, men mange er nok mer interessert i arealdel og handlingsdelene i kommunale planer. Det blir derfor viktig å få dem med i større grad når arealdelen skal revideres. Det samme gjelder stort sett også landbruksnæringa. Et

tettere samarbeid mellom næringsutvikling og landbruksfaglig kompetanse og sterkere inkludering i arealplanarbeidet skal sørge for gode vilkår for videreutvikling av landbrukssektoren.

Fylkesmannen understreker viktigheten av at barn og unge blir involvert i medvirkningsprosesser, og at deres medvirkning må tilpasses. 1. april 2019 var det møte mellom kommunen og alle ungdomsskoleelevene – «medvirkningsworkshop». Politikerne i kommunen var også invitert. Temaet for dagen var nåtid og framtid for Rødøy. Opplegget gjennom dagen var basert på medvirkningsmetoder fra «Medvirkningshåndboka» som er utgitt av barneombudet. Ungdommene var engasjerte og i gruppearbeidene var det mye gode diskusjoner i løpet av dagen. Den største utfordringa er å skulle videreformidle det som kom fram til beslutningstakere. Etter workshopen ble ungdomsskolene oppfordret til å jobbe videre med temaene med mål om å fange opp innspill fra de som ikke fikk sagt det de ville i løpet av workshopen. Ungdomsrådet i kommunen var med på medvirkningsworkshopen, og de har hatt kommuneplanens samfunnsdel som tema på egne møter. De yngre barna ble ikke tatt med direkte i denne runden, men medvirket i forbindelse med planstrategiarbeidet i 2016. For å få en nyttig medvirkningsprosess er det viktig at de som deltar forstår intensjonen med prosjektet, og at de får en meningsfylt oppgave. Basert på innspillene vi fikk fra de yngre barna tidligere kan det være mer hensiktsmessig å ta de med på prosesser rundt ting som påvirker hverdagen deres mer direkte.

Prosess videre

Det er tre hovedalternativer for videre planprosess: Alternativ 1 er å vedta planen som den foreligger i planforslaget. Alternativ 2 er å gjøre mindre justeringer før man vedtar. Alternativ 3 er å gjøre større endringer. Ved større endringer bør planen sendes på ny høring i minst seks uker. Dersom det ønskes større endringer bør det settes ned en politisk arbeidsgruppe for å utarbeide et nytt planforslag. For å få en ferdig plan er det viktig å ha fokus på framdrift i arbeidet.

Planen skal vedtas av kommunestyret. Etter vedtak er det tenkt å jobbe med grafikk og utforming for å lage et hefte som kan distribueres. Seksjonene «forord fra ordføreren» og «planprosessen» bør anses som redaksjonelle endringer, og kan fullføres når planen er vedtatt.

Planen skal vurderes hvert fjerde år, og kan da revideres ved behov. For å vurdere planen må man ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag for kommunen, og indikatorer for måloppnåelse i planen. Etter planen er vedtatt vil det derfor utarbeides et sett med indikatorer med mål om å gi innsikt i om vi når målene i planen. Kunnskapsgrunnlaget med indikatorer kan settes sammen i et hefte tilsvarende det som ble utarbeidet tidlig i planprosessen, og det bør oppdateres før planstrategien skal vedtas hvert fjerde år.

Fylkesmannen og fylkeskommunen etterlyser et arealregnskap i sine uttalelser. Arealregnskap skal vise hvilke utbyggingsarealer som er til ulike formål i eksisterende plan, og en vurdering av fremtidig arealbehov for blant annet bolig, nærings, og fritidsbebyggelse. Arealregnskap inneholder typisk også oversikt over forskjellige naturtyper. Dette bør utarbeides helt i starten av prosessen med ny arealplan.

Forslag til endringer

Som nevnt over så kan det gjøres mindre endringer i planen før den vedtas uten at man må sende den på ny høring. Under er en liste med noen forslag til endringer/tilføyinger. Før planen vedtas må formannskap og kommunestyre gå gjennom og vurdere de mål og strategier som står i planforslaget. Dersom mål og strategier skal endres bør saken utsettes.

- Side 10, slutten av andre avsnitt: tilføy «Mål og strategier i denne planen er førende for arealplanarbeidet.»
- Side 12, andre avsnitt endres til: «Plan- og bygningsloven, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, Fylkesplan for Nordland 2013-2025, Saltenstrategier, stortingsmelding 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og andre nasjonale og regionale plandokumenter legges til grunn for arbeidet med samfunnsdelen. Rødøy kommune deltar også i regionale plansamarbeid som skal legges til grunn.»

Konsekvenser

Kommuneplanens samfunnsdel, som planforslaget foreligger, innebærer en prioritering av satsingsområdene oppvekst, helse og omsorg, befolkningsutvikling, og næringsutvikling. Hvert satsingsområde har flere mål hvorav en del av de er veldig ambisiøse. Målene og strategiene i planen skal ligge til grunn for utviklingsarbeidet i kommunen og planen skal fungere som det overordnede styringsverktøyet.

Planen inneholder i liten grad konkrete tiltak. Derfor må mål og strategier følges opp i økonomiplan og andre handlingsplaner. Tiltak i handlingsplaner må også kunne forankres i samfunnsdelen.

Det er fokus på samskaping, informasjonsdeling og samarbeid mellom sektorer i planen. Det er ikke en sterk kultur for dette i Rødøy fra før. Ansvaret for samarbeid ligger på alle parter i samarbeidet. Politikerne i kommunen må jobbe for å skape en samarbeidskultur i samfunnet for at vi skal nå mange av målene i planen.

Målene og strategiene under næringsutvikling tilsier en annen, eller mer omfattende, tilnærming til området enn hvordan det har vært jobbet i kommunen før.

Konklusjon

Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 kan vedtas som framlagt i planforslaget av 10.9.19. Noen endringer bør gjøres:

- Side 10, slutten av andre avsnitt: tilføy «Mål og strategier i denne planen er førende for arealplanarbeidet.»
- Side 12, andre avsnitt endres til: «Plan- og bygningsloven, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, Fylkesplan for Nordland 2013-2025, Saltenstrategier, stortingsmelding 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og andre nasjonale og regionale plandokumenter legges til grunn for arbeidet med samfunnsdelen. Rødøy kommune deltar også i regionale plansamarbeid som skal legges til grunn.»

Alternativt kan det jobbes videre med planen. Da må det settes ned en politisk arbeidsgruppe, som kan være formannskapet, som er ansvarlige for å utarbeide nytt planforslag.

Vedlegg

- *Planforslag, Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032*
- *Fylkesmannens uttalelse – Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2023 – Rødøy kommune*
- *Nordland fylkeskommune - Uttalelse - Kommuneplanens samfunnsdel for Rødøy kommune*
- *Særutskrift f-sak 065/2019: Kommuneplanens samfunnsdel – høring av planforslag*

Rådmannens innstilling:

Alternativ 1

Vedlagt planforslag for kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 vedtas med følgende endringer:

- Side 10, slutten av andre avsnitt: tilføy «Mål og strategier i denne planen er førende for arealplanarbeidet.»
- Side 12, andre avsnitt endres til: «Plan- og bygningsloven, Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, Fylkesplan for Nordland 2013-2025, Saltenstrategier, stortingsmelding 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og andre nasjonale og regionale plandokumenter legges til grunn for arbeidet med samfunnsdelen. Rødøy kommune deltar også i regionale plansamarbeid som skal legges til grunn.»

Alternativ 2

Formannskapet utarbeider et nytt planforslag som legges fram for kommunestyret i løpet av vinter/vår 2020.

Rødøy kommune, 08.11.2019

Kitt Grønningsæter

Rådmann

Kristian A. Moen

Konsulent